

NIMETÖN

—

NANETTE KOTTARAISEN MUOTOKUVA

HANNA WESELIUS

WSOY

HANNA
WESELIUS

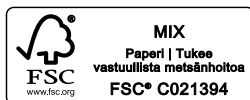
Nimetön

Nanette Kottaraisen muotokuva

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

KIITOKSET
Suomen Kulttuurirahasto
WSOY:n kirjallisuussäätiö

© HANNA WESELIUS JA WSOY 2023
ISBN 978-951-0-48985-7
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
PAINETTU EU:SSA

400-luvulla ennen ajanlaskun alkua Empedokles kehitti teorian katseesta. Sen mukaan jumalatar Afrodite loi ihmissilmän neljästä elementistä: maasta, tuulesta, tulesta ja vedestä, ja sitten hän sytytti silmässä olevan tulen. Palavista silmistä loistava valo valaisi maailman ja teki sen ihmisille mahdolliseksi nähdä.

KAIKKI MUISTIKIRJAT, lehtiöt ja paperilaput, kuitit ja ostoslistat olivat täynnä luonnoksia hänestä, Leila sanoi. Luonnoksia oli seinillä, pöydillä ja latioilla, ja kun pengoin laukkuani apteekissa, niitä putoili tiskille. Jos minulla ei ollut käsillä kynää ja paperia, piirsin hänen hahmoaan sormella ilmaan tai panin silmät kiinni ja piirsin mielessäni.

Katselin Leilan ilmassa liikkuvia käsiä ja yritin kuvitella hahmon, josta hän puhui ja jonka takia hän oli halunnut tavata minut kahvilassa tuona ilta-päivänä.

Ja kuitenkin on niin, Leila sanoi ja lasi kätensä syliinsä. Kuitenkin on niin, että ihmisen kasvot ja ruumis ilman kaikkea sitä, mitä niistä puhutaan, ovat kuin kirjoittamattomia päiviä kalenterissa: yhdenmukaisia, mielettömiä.

LYHYEKSI AJELLULLA nurmikolla kasvaa muutamia pensas, ehkä ruusuja. Kukkia pensaissa ei näy. Pensaiden takana pilkottaa lisää kitukasvuista nurmikkoa ja julkisen kalusteen näköinen puupenkki, josta voi päätellä, että paikka ei ole yksityinen puutarha vaan puisto. Ehkä se on Esplanadin puisto Helsingissä.

Nurmikolla istuva nainen on levittänyt alleen vaalean kankaan, ehkä takkinsa. Hänen yllään on yksinkertainen valkoinen lyhythihainen paitapusero ja vaalea hame, jonka väriä ei pysty päättelemään mustavalkoisesta kuvasta. En halua, että se on beige. Olen koko ajan kuvitellut ja kuvittelen edelleen, että hame on syreeninkukkien värinen vaaleanvioletti, koska takki on joka tapauksessa beige, kaikki sellaiset takit ovat.

Naisen ikää on vaikea arvioida, hänet on kuvattu sen verran kaukaa. Arvelen hänen iäkseen jotain kahdenkymmenenviiden ja kolmenkymmenenviiden vuoden väliltä. Sen perusteella, mitä tiedän naisesta, päätelen, että kuva on 1950-luvulta tai 1960-luvun alusta.

Naisen oikea jalka on ojennettu nurmikolle suoraksi, vasen on koukussa oikean pohkeen alla. Jaloissa ei ole kenkiä. Hän on varmaankin riisunut ne, mutta niitä ei näy missään. Ehkä ne ovat nurmikolla kuvaajan vierellä ja pulut tepastelevat niiden ympärillä.

Kun näin kuvan ensimmäisen kerran, kenkien puuttuminen kiinnitti huomioni erityisesti. Onhan se epätavallista.

Kuva on kauttaaltaan vähän epätarkka, enkä siksi näe naisen silmiä kunnolla, vaikka hän katsoo suoraan minuun. Nainen hymyilee, mutta hänen asen- tonsa näyttää jännittyneeltä. Hänen hartiansa ovat kyyryssä ja käsivarret ristissä, ja hän pitelee itseään kuin olisi vähän kylmissään. Varjot hänen nenänsä ja leukansa alla ovat terävät, mistä voi päätellä, että on kuitenkin aurinkoista. On varmaankin alkukesä. Helsingissä voi kesäkuussa olla kirkkaallakin säällä hyvin viileää.

Mereltä tuulee, ja lokit huutavat taukoamatta, oletan.

Siis: jos tässä ollaan Helsingissä. Nanette Kot- tarainen matkusti eläessään kymmenissä maissa. Tämä on ainoa valokuvani hänestä.

SHE WAS a piece of work, Leila sanoi. *If you know what I mean.*

En tietenkään tiennyt, mitä Leila tarkoitti. Mitä tuollaisella luonnehdinnalla yleensä tarkoitetaan?

Siis minähän en varsinaisesti tuntenut Nanettea, enkä oikein tiedä miten voin puhua hänestä sinulle, Leila sanoi. Hän oli hetken hiljaa, ja hänen katseensa harhaili kahvilasalissa selkäni takana ja kiinnittyi johonkin, mitä en nähnyt. Pyörittelin mielessäni Leilan viimeistä sanaa. Leila ei painottanut sitä vaan pudotti sen suustaan kevyenä, mutta minä takeruin siihen heti. »Sinulle». Kuka minä Leilan mielestä olen tässä keskustelussa, ajattelin. Kuka minun pitäisi olla? En tiennyt. Nyt tiedän paljon enemmän kuin tuona iltapäivänä kahvilassa, mutta se ei auta minua tietämään kovinkaan paljon paremmin.

Menin tapaamaan Nanettea ensimmäisen kerran syksyllä 2021, Leila sanoi. Muistan hyvin sen päivän, oli syyskuun puoliväli, vielä lämmintä ja aurinkoista, lukukausi yliopistolla oli alkanut ja olin tajunnut että tarvitsen toisen työpaikan, minkä tahansa, *any job, whatever*. Ilmoitus oli kiinnitetty teipillä yliopiston

päärakennuksen kahvilan naulakkoaulassa olevaan pylvääseen, siis ihan älyttömään paikkaan. Huomasin paperilapun heti kun astuin sisään. Myöhemmin sain kuulla, että Nanette oli lähettänyt Muhammedin viemään ilmoituksen ja sanonut, että se pitää kiinnittää näkyvälle paikalle. Muhammed ei tuntenut yliopiston ilmoitustauluja tai sähköisiä kanavia, joten hän teippasi lapun ensimmäiseen päärakennuksessa silmiinsä sattuneeseen tyhjäan tilaan. Ilmoitusteksti oli kirjoitettu käsin, isolla ja pyöreällä vanhanaikaisella kaunokirjoituksella. *Oh my gosh* sitä käsiälää. Se oli kuin jostain kaukaa, toisesta historiasta, toiselta vuosituhanneelta, no, kirjaimellisesti, sitähan se olikin. Minulla oli siinä opettelemista sitten, kun aloitin työt Nanetten kanssa. Ja sain todellakin kuulla kunniani aina kun luin hänen kirjaimiaan väärin, Leila sanoi.

Leila katsoi taas jonnekin taakseni niin intensiivisesti, että aloin haluta kääntää päätäni nähdäkseni, mitä tilassa takanani oli. En kääntänyt, koska en halunnut viestiä Leilalle että tarkkailin hänen eleitään. Katselin huonetta niiltä osin kuin kääntymättä pystyin. Se oli hyvin tavallinen kahvila, lasia ja metallia, paljon valoa isoista ikkunoista, kahvikoneen ääntä ja kuuman kahvihöyryn tuoksua, kuppien ja lusikoiden kilinää, välähdyksiä seinillä, kun valo vähän väliä heijastui jostain kadulla liikkuvasta. Päätelin, että Leilan täytyi nähdä minun takanani jotain samantyyppisiä asioita ja tulin ajatelleeksi, että

ne asiat, ne elementit kehystivät minut Leilalle sinä iltapäivänä.

Otin lapun mukaani, ettei kukaan muu näkisi sitä, ja soitin siinä olleeseen puhelinnumeroon, Leila sanoi. Nanette vastasi puhelimeen heti. »Nanette Kottarainen». Esittelin itseni ja kerroin olevani opiskelija ja kiinnostunut työpaikasta. »Jaa», hän sanoi. »Jaa. Tule sitten tänne. Tule tänään.»

Aika kiittää ja hupenee. Nanette Kottarainen istuu neljännen kerroksen asunnossaan ja kirjoittaa päiväkirjaa.

Vanhan, perheettömän naisen omakuva piirtyy menneistä ja nykyisistä tapahtumista, kuvista, jotka kuultavat toistensa läpi, sekoittuvat ja limittyvät.

Omaan elämään sekoittuu lintuja, Goyan etsauksia, sotakuvia ja kuolleita jazzlaulajattaria. Päiväkirjaa puhtaaksi kirjoittamaan palkattu Leila täydentää Nanette Kottaraisen omakuvan muotokuvaksi.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-48985-7